

УДК: [94(477.8)32(092)]«189/1914»

Микола ГУЙВАНЮК
(Чернівці)**ЯРОСЛАВ ВЕСОЛОВСЬКИЙ
В СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ
ТА КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОМУ ЖИТТІ
ГАЛИЦЬКИХ І БУКОВИНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ
(кінець XIX – початок XX ст.)**

У статті проаналізовано редакторську та суспільно-політичну діяльність Я.Весоловського. З'ясовано його вплив на український національний рух через редагування українських газет і журналів. Показано його політичну діяльність та участь у виборчих кампаніях. Охарактеризовано його взаємини з січовим та стрілецьким рухом.

Ключові слова: *Ярослав Весоловський, газета «Буковина», товариство «Просвіта», січовий рух.*

Кінець XIX – початок XX ст. ознаменувався якісно новим етапом українського національного руху галицьких і буковинських українців та появою на політичному обрії нових громадських і політичних діячів, які відіграли помітну роль в українському національному русі. Серед них: публіцист, перекладач, видавець і журналіст – Ярослав Іванович Весоловський (22.02.1881 – 21.06.1919 рр.).

Я.Весоловський як літератор і редактор багатьох українських видань, активний діяч Радикальної партії залишив по собі чималий «слід» у вигляді брошур, статей, епістолярію. Також неодноразово згадується у мемуарних записах сучасників. Оскільки до його близького оточення здебільшого належали особи, проскрибовані в тоталітарну епоху, то і на його постать було накладено табу. Тому активно заговорили про нього тільки після проголошення Україною незалежності. Зокрема, окремим аспектам його журналістської діяльності було присвячено нариси у «Біографічному словнику Прикарпаття», який вийшов у 1993 р. в Івано-Франківську під редакцією В.Полека¹; в дослідженні В.Качкана «Українська журналістика в іменах»²; а також у праці М.Романюка та М.Галушко «Українські часописи Коломиї»³. Проте у вітчизняній історіографії ще і досі немає комплексного дослідження, яке б стосувалося різноманітних аспектів суспільно-політичної діяльності Я.Весоловського, його участі в діяльності політичних партій та громадських організацій. Тому метою пропонованої статті є аналіз редакторської та суспільно-політичної діяльності Я.Весоловського і з'ясування його впливу на український національний рух.

Для досягнення мети автор статті ставить наступні завдання:

- розкрити умови формування Я.Весоловського як громадського та політичного діяча;
- простежити його вплив на український національний рух під час редагування радикальних і народовських часописів;

- показати його політичну діяльність та участь у виборчих кампаніях;

- охарактеризувати його взаємини з січовим та стрілецьким рухом.

Народився герой нашого нарису 22.02.1881 р, у с. Молодятин, що на Коломийщині, в сім'ї прогресивного священика Івана Весоловського. Після закінчення сільської початкової школи протягом 1891 – 1899 рр. навчався в Коломийській українській гімназії. Саме тут заклалися основи його українського духу. Тут він вперше потрапив у вир української політики, яка й стала лейтмотивом усього подальшого його життя. Коломийська гімназія була відома своїм таємним гуртком, де молодь обговорювала найактуальніші суспільні проблеми та знайомила з поглядами проскрибованих офіційною владою письменників та політичних діячів. Особливість цього гуртка полягала в тому, що тут пропагувалися популярні тоді радикальні та соціалістичні ідеї. Поряд з Я.Весоловським цю школу життя пройшли В.Стефаник, Л.Мартович, Б.Лепкий та ін. В старших класах, будучи вже переконаним і національно свідомим українцем, Я.Весоловський став одним із лідерів згаданого гуртка. Тут він став одним із лідерів радикального руху, очолюваного К.Трильовським, а згодом одним із провідних діячів Русько-української радикальної партії. Саме у так званий «коломийський період» свого життя Я.Весоловський здійснив перші кроки на літературній ниві та в царині журналістики. Його ранні твори (так само, як і пізніші) мали чітке суспільно-політичне спрямування. Вони публікувалися у доволі популярних тоді серед народу часописах «Діло» (Львів), «Громадський голос» (Львів), «Буковина» (Чернівці) та ін.

Після закінчення Коломийської гімназії продовжив навчання на юридичному факультеті Львівського університету. Час його університетських студій припав на період загострення українсько-польського конфлікту в стінах цього закладу, який знаменувався безкомпромісною боротьбою викладачів і студентів за реальне рівноправ'я та утворення окремого українського університету. В такій атмосфері ще більше міцнішав його український дух, і по завершенні студій він не продовжує кар'єру правника, а усіма силами і завзяттям поринає в політику.

Він став одним із найпатріотичніших українських журналістів. Редагував популярний в народі тижневик «Поступ» (Коломия)⁴. Став постійним співробітником (а певний час і редактором) щоденника «Діло» (Львів)⁵. Також співпрацював з «Прогресом».

У 1904 – 1906 рр. редагував «Буковину» (Чернівці), і у цій царині мав чималі успіхи, про що свідчить один із надісланих сучасником Б.Лепким листів від 2.04.1904 р. «[...] Читаю її [«Буковину»] пильно і признаюся, що вона змінилася значно, викристалізувалася і помудріла. Дай Боже, щоби

Україна дістала з неї великої потіхи. Без жарту, редагуєте славно⁶. Недаремно пізніші дослідники зарахували його до трійки кращих редакторів часопису за всю його історію поряд з Ю.Федьковичем та О.Маковеем.

Тривалий час був членом редколегії «Громадського голосу»⁷. З 1914 р. працював у Відні, підготував до друку альманах «З кривавого року» (вийшов після його смерті) та календар «Просвіти» на 1915 рік. Автор численних віршів та оповідань, статей про Т.Шевченка, І.Вагилевича і Л.Гринюка, він переклав українською мовою твори Л.Андреева, В.Гаршина, М.Горького, В.Короленка, М.Лермонтова, М.Лескова, С.Надсона, Н.Некрасова, А.Пушкіна, Л.Толстого, А.Чехова, Б.Б'єрнсона, Г.Гейне, С.Жеромського, Б.Пруса, Д.Пишишевської. Упорядкував і видав збірки «Для всіх» (1908), «Стефан Баторій а русини» (1904), «Як судили Мирослава Січинського» (1909) та ін.

Детальніше зупинимося на його громадській та політичній діяльності, початки якої сягають ще часів навчання у Коломийській гімназії. З повідомлення щоденника «Діло» дізнаємося, що він, будучи п'ятнадцятилітнім юнаком, взяв участь у повітовому передвиборчому вічі, яке відбулося у Станіславові. На вічі Ю.Романчук виступив із закликом, «[...] щоби [на виборах] рішалася воля народу, а не воля правительства, а ні воля верховодячої партії», а К.Трильовський закликав до спільної роботи усі партії, які можуть з'єднатися для спільної роботи за мужика»⁸. Це і стало дороговказом його політичної діяльності. Аналізуючи повідомлення української преси, регулярно зустрічаємо повідомлення наступного змісту «[...] відбулося віче у справі виборчої реформи. Реферував Я.Весоловський»⁹. З іншого повідомлення дізнаємося, що Я.Весоловський 19 грудня 1910 р. реферував на передвиборчому вічі у Раранчі (Буковина). У своїх виступах порушив питання виборчої реформи і політичного положення українців. «[...] реферував майже в 4-х годинній промові докладно представив значінне теперішньої боротьби усього руского (українського – М.Г.) люду. Визнав велику несправедливість при теперішньому складі парламенту, сойму, і рад громадських. Та вказав, якого права нам домагатися»¹⁰, згадував сучасник.

Свідченням його агітаторського хисту та неабиякої популярності серед народу було рішення проводу (керівництва) Радикальної партії в 1913 р. висунути його кандидатуру до парламенту замість Павла Думки, який втрачає популярність серед виборців¹¹.

Окремим важливим напрямком його громадської діяльності була досить плідна співпраця з «Просвітою». Коли перед товариством постала гостра потреба у розширенні діапазону своїх видань та покращення їх якості, то за порадою В.Щурата було запрошено Я.Весоловського заповнити цю прогалину, про що свідчать рядки цитованого ли-

ста: «[...] Головний виділ товариства «Просвіта» у Львові на засіданню з дня 18 грудня с. р. [1906], взявши під увагу Ваше пистьмо, ухвалив запросити вас на редактора видавництва «Просвіта» [...] оплата 100 крон місячно»¹². Свідченням того, що свої редакторські обов'язки він виконував доволі професійно і якісно, є наступне повідомлення про те, що вже у наступному 1907 р. «[...] Головний виділ товариства «Просвіта» у Львові [...] підвищив Вам місячну платню до 150 к.»¹³, і в тому ж таки році Головний виділ «Просвіти» у Львові надіслав йому листа наступного змісту: «[...] узнаючи Вашу корисну і відверту працю в редагованю видавництв вирішив Вашої резингації не приймати, і просити Вас на становиську залишатися і далі»¹⁴. Адже, як стверджував В.Сімович, «[...] кращого редактора неможна було і придумати [...] тайна таланту Весоловського як редактора в тому, що він у кожній, хоч і найдрібнішій справі, вмів найти те, що мало вагу для ширшого загалу, кожну таку справу вмів освітлити з погляду наших національних інтересів і зацікавити нею громаду. Виклад його все був загально доступний, загально зрозумілий, де треба – забарвлений сміхом, деколи насміхом, а то і глумом. Сам повен життя, людина, що цікавилася багатьма справами, він додивлявся, щоб редагований ним журнал, чи часопис, вияснював найріжніші питання, бо ж читачі бувають ріжні, ріжними річами цікавляться»¹⁵.

У редагованому ним «Письмі з Просвіти», було об'єднано багато видатних просвітніх діячів з Галичини. Завів у кожному числі окремі постійні рубрики: українське гарне письменство; історія; історія України; історія культури та ін. Давав практичні поради про те, як створювати бібліотеки, як боротися з неписьменністю, різноманітні господарські поради.

Поряд з редакторськими справами Я.Весоловський брав активну участь у різноманітних культурно-просвітніх акціях, які проводило товариство. Засновував нові читальні, виступав з рефератами на актуальну тематику в громадах усього краю. Як делегат товариства взяв участь «[...] у перших загальних зборах читальні «Просвіти» в Раківці Львівського повіта, дня 7 липня 1907 р. і виголосив реферат»¹⁶. А вже невдовзі 3 листопада 1907 р. взяв участь «[...] у перших загальних зборах читальні «Просвіти» в Козові повіта Камінецького»¹⁷. Я.Весоловський також активно співпрацював з буковинськими просвітніми організаціями «Руська бесіда»¹⁸ та «Товариством взаємної помочі галицького і буковинського учительства»¹⁹.

Невипадково важливе значення Я.Весоловський надавав потребі піднесення освітнього рівня народних мас, адже розумів, що тільки освічений народ може досягти найвищої цілі – бути повноправним господарем у власній державі. І, на його думку, взірцем і головним трудівником на ниві просвітництва повинна стати українська студент-

ська молодь. З цього приводу у коломийському часописі «Поступ» звернувся до товаришів студентів окреслив їхні головні напрямки роботи серед мас «[...] Народ знов нудиться. А ті, хто хотять, аби він знов не спав, не занімів, [...] мусить його обликти цілющою водою знання». Знання і просвіта, це ті ключі, якими будуть отворяти двері храму – свободи нашого народу. [...] Перевести оцю велику задачу освідомлення мас можна серед наших обставин єдино, через людський університет – через популярно наукові виклади, а сповнити цю задачу випадає академікам (студентам. – М.Г.). Нехай же не буде у нас ні одної читальні, ні одного села, де б не виголошено ні одного популярного викладу»²⁰. Цінним було і те, що він чітко розмежував справжню роботу над просвітництвом народу і політиканством, яке також тоді було в моді. Своїми думками з цього приводу він ділився з О.Маковеем: «[...] Напишу Вам дещо про рух між учениками [у Коломиї]. В останніх часах наступила зміна – то зміна на ліпше. Давно хлопці лиш політикували. Тепер же читають»²¹.

Імпонує і чітка виражена позиція Я.Весоловського щодо недопущення ліквідації українських кафедр у Львівському університеті. З цього приводу він разом з М.Грушевським намагався привернути увагу українських політиків та всієї громадськості, переконуючи, що «[...] проголошене вилучення українських кафедр дасть підставу зробити нинішній університет виключно польським, без огляду на виложене застережене, у такому фактично сполонізованому університеті поставити українське тіло в зовсім неможливі обставини»²².

Коли в 1907 р. почалися судові переслідування українських студентів за те, що домагалися від поляків поваги своїх національних прав, Я.Весоловський був у перших рядах їх захисників. 24 лютого 1907 р. при величезнім здвизі народу з балкону «Народної гостинниці» він промовляв: «Ми зробили те, що було нашим обов'язком, – нехай всі роблять так, а скоро буде лад. Нехай всі сповнять свій обов'язок, так як ми. Тож не величайте нас як героїв, але будьте всі героями!...«Процес карний, який опісля, з початком вересня 1907. р) відбувся перед делегованим віденським трибуналом, хоча скінчився засудом кількох наших студентів, то всеж таки відкрив перед світом темні сторони польського правління в Галичині»²³.

Я.Весоловський виступив одним з ініціаторів, поряд з М.Грушевським та В.Охримовичем, підтримки побудови пам'ятника Т.Шевченку в Києві та прилучився до збору коштів на цю благородну ціль²⁴.

Як неможливо висвітлювати історію національного руху буковинських українців, оминаючи постать Я.Весоловського, так і з його життєпису неможна випустити Буковину і буковинців. А зав'язалися ці тісні взаємини після того, коли у 1904 р. він очолив редакцію одного із найпопулярніших

українських щоденників краю – газету «Буковина». Як засвідчує сучасник: «[...] Газета набрала іншого вигляду, вона стала цікава. Довжезні вступні статті уступили місце коротким заміткам. Редаційні ножиці, що ними користувалися різні редактори, знайшли відповідне для себе сховище. Весоловський приєднав співробітників з Галичини, Буковини і Наддніпрянщини. [...] Не треба забувати, що псевдонім його був «Олег Сатир», і що він був гострий на язик, і як треба було, таки добре кусався. А проте всі його любили й за той його язик, і не гнівалися на нього»²⁵. Ще й тепер привертають увагу читача коротенькі, повні гумору замітки Я.Весоловського у відділі «З виборчого руху», – кращої агітації ніхто ніколи б не придумав. Так і здавалося кожному, що ми вже виграли, що ми велика політична сила, що з нами гратися, – біда противникові – стверджував В.Сімович²⁶.

Перу Я.Весоловського належить кілька популярних брошур на суспільну тематику. Серед них варто відзначити «На людським костовищі. Оповідання про заснування Петербурга»²⁷. У згаданій роботі, розвінчуючи славослів'я на адресу московських царів, що час від часу з'являлися у місцевих москвофільських часописах, він у зрозумілий спосіб для широкого загалу показує справжню сутність антиукраїнської політики російського царя Петра I. Зазначаючи, що «[...] він [Петро I] зовсім не думав шанувати права України, хоч клявся їх шанувати»²⁸. Наводить статистику втрат козаків при будові нової столиці Московії. «Ні одне місто не може похвалитися такою сумною славою, як Петербург, що воно збудовано на людським костовищі [...] Туди пішло від 1722 р. до 1725 р. не менше ніж 32 тис козаків» і більшість з них не повернулося²⁹.

Одним із виявів захисту українських національних інтересів стала його популярна праця «Стефан Баторій а Русини»³⁰, написана з нагоди відкриття пам'ятника Стефану Баторію у Снятині в 1903 р. В ній переконував широкий загал українства, що потрібно вшанувати своїх національних героїв, шанувати свої звичаї, «[...] і ніяк нам святкувати тих чужих ювілеїв, що рівнозначні з роковинами нашого лихоліття[...] тому мусимо оті ювілеї і пам'ятника уважати провокацією українського народу»³¹. В той же час він намагався популяризувати своє, рідне, українське. На шпальтах «Буковини» у доступній формі дав характеристику Франковому «Мойсею»³² та іншим поетичним творам³³. Серед публіцистичного доробку Я.Весоловського є стаття про М.Павлика³⁴, у якій справедливо оцінена його громадська діяльність та показано вплив на український національний рух.

Ще Я.Весоловський мав рідкісний дар вказувати на певні огріхи у написанні текстів навіть шанованим особам, при цьому не принижуючи їхньої гідності. Думаємо, доречним буде навести один із моментів у спілкуванні із знаною вже в той час Ольгою Кобилянською. Коли Я.Весоловський повернув їй руко-

пис одного із оповідань, надісланих до редакції «Буковини», заявляючи, що не має часу переписати його власноручно, щоб виправити мову, правопис і синтаксис, вона обурливо заявила: «[...] – Ви повинні б зрозуміти, пане редакторе, що рідної мови у школі нам не викладали, а коли мене потягло несподівано до пера, я стала вивчати її самотужки».

– Я вас не критикую. Навіть деякі великі письменники не завжди були в добрій згоді з законами мови. Але поки ви станете великою, мусите знати й оце маленьке – граматику»³⁵, відповів редактор.

Сучасники згадували, що Весоловський був дуже гарний промовець. Він завжди промовляв без підготовки. Особливо гарні промови йому вдавалися перед юрбою селян. Він увесь переймався їхніми проблемами, давав слушні поради.

Його редакторство «Буковини» співпало у часі із зародженням січового руху у краї. З перших днів він став душею цього руху. Майже кожної неділі чи свята брав участь в установчих зборах буковинських «Січей», де доступно роз'яснював статuti товариства, та головні засади діяльності товариств. Підтвердженням цього є листи, які зберігаються у його особовому фонді в Центральному державному історичному архіві у м. Львові. Так, І.Білецький, організатор «Січ» в Чунькові звернувся 27.09.1905 р. до Я. Весоловського по допомогу у вирішенні проблеми з тим, що: «[...] статuti були затратилися в нардонім домі [...] через то староство (повітове управління. – М.Г.) заборонило трубіти, ленти носити і.т.д. [...] тому питаємо, чи можна уже наново «Січ» отворити»³⁶. В іншому листі С.Канюк звертався до нього з проханням допомогти в тому, що «[...] послав був свого часу до «Руської ради» подане в справі заснованя «Січі», і один витверджений статут до перевірення. До нині ще не одержав ніякої відповіді [...]. Тому прощу Вас будьте ласкаві вислати мені ті подання»³⁷. Подібних фрагментів листів можна наводити ще досить багато, що зайвий раз засвідчує про те, що січовий рух був невід'ємною частиною його життя.

4 червня 1905 р. в залі Українського народного дому у Чернівцях відбулися установчі збори координаційного центру січового руху у краї – «Союзу Січей на Буковині». На них поряд з депутатами Буковинського союму А.Климом, Є.Пігуляком та С.Смаль-Стоцьким виступив і Я.Весоловський. Він роз'яснив присутнім статут «Союзу Січей» на Буковині. На першій Головній раді його було обрано до складу старшини товариства³⁸. Пізніше, переїхавши до Львова, він і тут активно включився до січового руху. У 1912 – 1914 рр. входив до складу старшини «Повітової Січі» у Львові, а певний час був її очільником.

Після того, коли стараннями К.Трильовського 1912 р. у Львові створено «Український січовий союз», який керував роботою всіх галицьких січових товариств, Я. Весоловського було обрано генеральним осавулом зазначеного товариства³⁹.

Будучи прихильником радикальної партії, Я.Весоловський умів згладжувати гострі моменти міжпартійної боротьби, яка шкодила українській справі загалом. Навпаки, йому вдавалося примиряти здавалось би непримиримих опонентів. Свідченням цього є лист ідеолога сокільського руху І.Боберського від 14.08.1913 р., який повідомляв, що «[...] На Засіданні старшини «Сокола» поручено мені написати до вас приватний лист, щоби Ви [Я.Весоловський. – М.Г.] були ласкаві приватно повідомити «Союз Січей», що «Сокіл Батько» буде мати честь заросити його на II крайовий здви́г у червні 1914 р.»⁴⁰ Адже, як відомо, між І.Боберським, який симпатизував народовцям, та лідером галицьких «Січей» завзятим радикалом К.Трильовським існували не зовсім приязні стосунки, тому посередництво Я.Весоловського посприяло тому, що на згаданому крайовому здви́зі львівських «Соколів», взяли активну участь представники «Січей».

Після того, коли 28 червня 1914 р. пролунав постріл у Сараєво, що сколихнув світ, і великі держави почали гарячково готуватися до війни, 16 липня 1914. р. у Львові К.Левицький скликав нараду «Українського парламентського клубу» для вирішення поточних справ. Одним із важливих рішень, які тоді було прийнято – призначення Я.Весоловського референтом української преси в пресовому бюро міністерства закордонних справ у Відні.⁴¹ Як показали подальші події, це призначення виявилось вельми корисним для української справи. Поряд із журналістською діяльністю він де тільки міг, відстоював українські інтереси, особливо що стосувалося формування і перших кроків діяльності легіону УСС.

Пізніше, коли російська армія окупувала західноукраїнські землі і проводила там свою імперську політику, а з Відня почали лунати заяви про «зрадництво» українців, 15 вересня 1916 р. Я.Весоловський разом з членами «Загальної української ради» підписав звернення «До всіх культурних народів світу», де проголошувалося, що хочемо бути самостійними господарями своєї землі, в сім'ї вільних і рівних народів мати повну спромогу розвивати свої духові сили й матеріальні багатства свого краю для себе та для людства!»⁴².

В роки Першої світової війни він у Відні був референтом української і російської преси Австро-Угорщини, а також виконував обов'язки інформатора та пропагандиста української справи. Зокрема, активно втілював у життя ідею поділу Галичини на польську та українську частини. Але незабаром загострилася невиліковна хвороба нирок, і 21.06.1919 р. він відійшов у вічність.

Отже, Я.Весоловський сформувався як український громадський та політичний діяч у 80 – 90-х рр. XIX ст. у період політизації українського національного руху та початку свідомої національної боротьби галицьких і буковинських українців. Бу-

дучи редактором провідних українських часописів Галичини й Буковини, він докладав значних зусиль, щоб вони стали справжніми носіями української ідеї. Як один із провідних членів Русько-української радикальної партії, брав активну участь у виборчих кампаніях та інших її політичних акціях. Я.Весоловський великою мірою спричинився до становлення і розвитку січового руху Галичини й Буковини, співпрацюючи як з місцевими січовими осередками, так і з крайовими органами січової управи.

¹ Полек В. Біографічний словник Прикарпаття. Бібліотека «Нового часу». – Івано-Франківськ, 1993.

² Качкан В. Весоловський Ярослав Іванович // Українська журналістика в іменах. – Львів, 1994. Вип. 1.

³ Романюк М., Галушко М. Українські часописи Коломиї 1865 – 1994 рр. Львів, 1999.

⁴ Центральний державний історичний архів у м. Львові. (ЦДІАЛ України), ф. 381, оп. 1, спр. 5, арк. 2

⁵ ЦДІАЛ України, ф. 381, оп. 1, спр. 3, арк. 3

⁶ ЦДІАЛ України, ф. 381, оп. 1, спр. 42, арк. 3.

⁷ ЦДІАЛ України, ф. 381, оп. 1, спр. 5, арк. 49

⁸ Діло (Львів). – 1896. – Ч. 191. – 26 серпня (7 вересня). – С. 2.

⁹ Діло (Львів). – 1910. – Ч. 243. – 31 жовтня. – С. 5.

¹⁰ Буковина (Чернівці). – 1910. – 22 грудня. – С. 3.

¹¹ ЦДІАЛ України, ф. 381, оп. 1, спр. 41, арк. 1.

¹² ЦДІАЛ України, ф. 381, оп. 1, спр. 11, арк. 1.

¹³ ЦДІАЛ України, ф. 381, оп. 1, спр. 11, арк. 7.

¹⁴ ЦДІАЛ України, ф. 381, оп. 1, спр. 11, арк. 10.

¹⁵ Сімович В. Ярослав Весоловський (у двадцятьліття смерті другого редактора видань «Просвіти») // Сімович В. Літературознавство Культура / ред. Л.Ткач. – Чернівці: Книги – ХХІ, 2005. – Т. 2. – С. 530.

¹⁶ ЦДІАЛ України, ф. 381, оп. 1, спр. 11, арк. 7.

¹⁷ ЦДІАЛ України, ф. 381, оп. 1, спр. 11, арк. 9.

¹⁸ ЦДІАЛ України, ф. 381, оп. 1, спр. 6, арк. 2.

¹⁹ ЦДІАЛ України, ф. 381, оп. 1, спр. 6, арк. 2.

²⁰ Поступ (Коломия). – 1903. – Ч. 29, 18 (31) мая. – С. 1.

²¹ ВРФІТ ІЛ ім. Т.Г.Шевченка НАН України, ф.59, спр. 645, арк. 2.

²² ЦДІАЛ України, ф. 381, оп. 1, спр. 31, арк. 5.

²³ Левицький К. Історія політичної думки галицьких українців 1848 1914. З ілюстраціями на підставі споминів і документів. – Ч. 1. – Львів, 1926. – С. 435.

²⁴ Я.Весоловський Діло (Львів). – 1909. – Ч. 66. – 26 березня. С. 1.

²⁵ Сімович В. Ярослав Весоловський на Буковині (жмут спогадів із-перед 30 років) // Сімович В. Літературознавство Культура / ред. Л.Ткач. – Чернівці: Книги – ХХІ, 2005. – Т. 2. С. – 654.

²⁶ Сімович В. Ярослав Весоловський на Буковині...С. – 655.

²⁷ Весоловський Я. На людськм костовищі. Оповідання про заснування Петербурга. – Чернівці: з друкарні «Руської Ради», 1903. – 30 с.

²⁸ Весоловський Я. На людськм костовищі... – С. 11.

²⁹ Весоловський Я. На людськм костовищі... – С. 11.

³⁰ Стефан Баторій а Русини. З нагоди відкриття пам'ятника Стефану Баторію У Снятині. – Чернівці, 1903. – 16 с.

³¹ Стефан Баторій а Русини. – С. 16.

³² Буковина (Чернівці). – 1905. – Ч. 114. – С. 1 – 2; 116. – С. 1 – 2; 119 – С. 2 – 3; 20 – С. 1 – 3.

³³ Весоловський Я. Із днів журби. Поезії І.Франка (Львів. – 1900) // Буковина (Чернівці), 1900 – Ч. 137 – С. 1; 138. – С. 1.

³⁴ Весоловський Я. Михайло Павлик // Буковина (Чернівці), 1904 – Ч. 137 – С. 3;

³⁵ Михайло Рудницький. Ольга Кобилянська <http://divczata.org.ua/articles/mikhailo-rudnitskii-olga-kobilyanska.html> (дата перегляду 01.09.2013)

³⁶ ЦДІАЛ України, ф. 381, оп. 1, спр. 6, арк. 1.

³⁷ ЦДІАЛ України, ф. 381, оп. 1, спр. 34, арк. 10.

³⁸ Руска Рада (Чернівці). – 1905. – 15 (2) липня. – С. 213.

³⁹ Стрийський І. Спомин про «Січ» з перед 30 літ // Самостійна думка. – 1933. – Ч. 2. – С. 27.

⁴⁰ ЦДІАЛ України, ф. 381, оп. 1, спр. 15, арк. 34.

⁴¹ Левицький К. Історія політичної думки галицьких українців... С. 719.

⁴² Ріпецький С. Українське Січове Стрілецтво. – Львів, НТШ. – 1995. – С. 167.

Николай ГУЙВАНЮК
(Черновцы)

**ЯРОСЛАВ ВЕСОЛОВСКИЙ
В ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКОЙ
И КУЛЬТУРНО-ПРОСВЕТИТЕЛЬНОЙ
ЖИЗНИ ГАЛИЦКИХ И БУКОВИНСКИХ
УКРАИНЦЕВ (конец XIX – начало XX в.)**

В статье проанализированы редакторская и общественно-политическая деятельность Я.Весоловского. Выяснено его влияние на украинское национальное движение через редактирование украинских газет и журналов. Показано его политическую деятельность и участие в избирательных кампаниях. Охарактеризованы его взаимоотношения с сечевым и стрелецким движениями.

Ключевые слова: Ярослав Весоловский, газета «Буковина», общество «Просвіта», сечевое движение.

Mykola HUYVANYUK
(Chernivtsi)

**JAROSLAV WESOJOWSKI IN SOCIAL,
POLITICAL, CULTURAL AND EDUCATIONAL
LIFE OF THE GALICIAN AND BUKOVINIAN
UKRAINIANS (LATE 19TH – EARLY 20TH
CENTURIES)**

The article analyzes the political editorial and social activities Ya.Vesolovskoho. It was shown its impact on Ukrainian national movement through editing Ukrainian newspapers and magazines. Showing his political activities and participation in elections. Characterized his relationship with Sich and arm movement.

Keywords: Jaroslav Wesojowski newspaper «Bucovina» Company «Enlightenment» Sich movement.